

Medziročné mierne zhoršenie deficitu

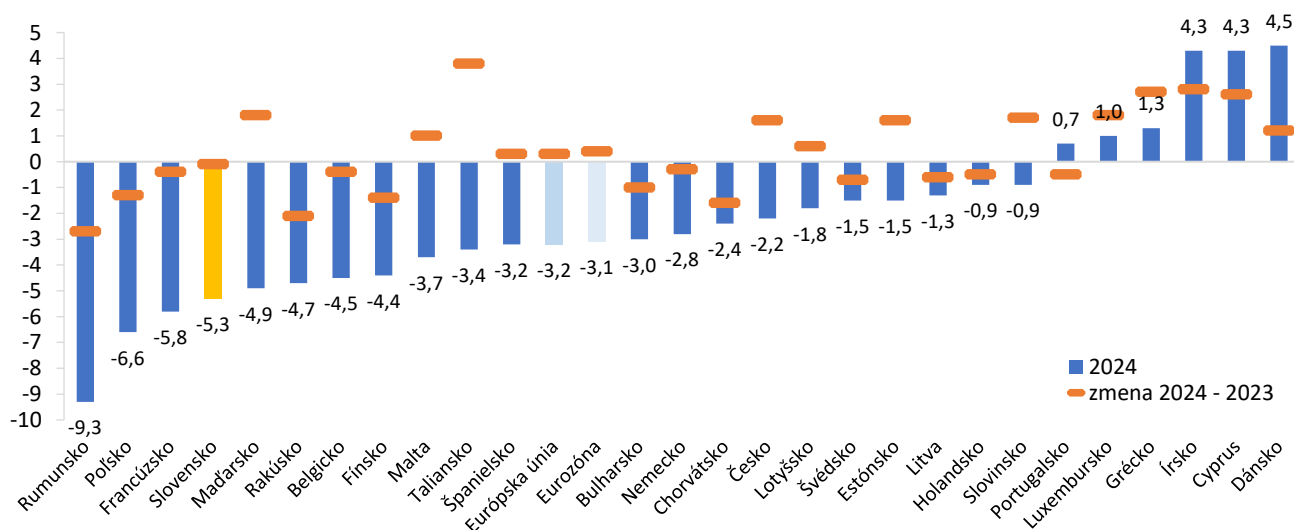
Slovensko aj vlani hospodáril s výrazným, no nižším než očakávaným, schodkom verejných financií. Situácia sa v porovnaní s predošlým rokom nezlepšila a konsolidácia tak naďalej ostáva nevyhnutná pre udržateľné verejné financie.

- Deficit verejných financií dosiahol v roku 2024 úroveň 5,3 % HDP, v porovnaní s predošlým rokom ide o zhoršenie 0,1 p. b.
- Na príjmovú stránku rozpočtu priaznivo pôsobili konsolidačné opatrenia.
- Oproti rozpočtu skončil schodok na nižšej úrovni, najmä vďaka nižšiemu plneniu na spotrebe štátu a nižším vlastným investíciám.
- Výsledný deficit bol napokon menší, než predpokladali inštitúcie monitorujúce vývoj rozpočtu, no verejný dlh narástol na úroveň 59,3 % HDP.

Vývoj deficitu a dlhu v roku 2024 v krajinách EÚ

Rozpočtová bilancia krajín Európskej únie sa v roku 2024 medziročne mierne zlepšila. Priemerný deficit EÚ klesol na 3,2 % HDP, čo predstavuje pokles o 0,3 percentuálneho bodu. Zhoršenie hospodárenia zaznamenalo 15 členských krajín, zatiaľ čo v ostatných došlo k zlepšeniu. Najväčší deficit v pomere k HDP naďalej vykazuje Rumunsko, nasledované Poľskom a Francúzskom. Slovensko si mierne pohoršilo oproti minulému roku, s deficitom -5,3 % HDP zostáva medzi najviac deficitnými krajinami EÚ. Prebytkové hospodárenie vykázalo celkovo šesť štátov. Írsko, Cyprus a Dánsko sa dokonca dostali nad úroveň štvorpercentného prebytku.

Graf 1 Hospodárenie krajín EÚ za rok 2024 a zmena oproti 2023 (% HDP)

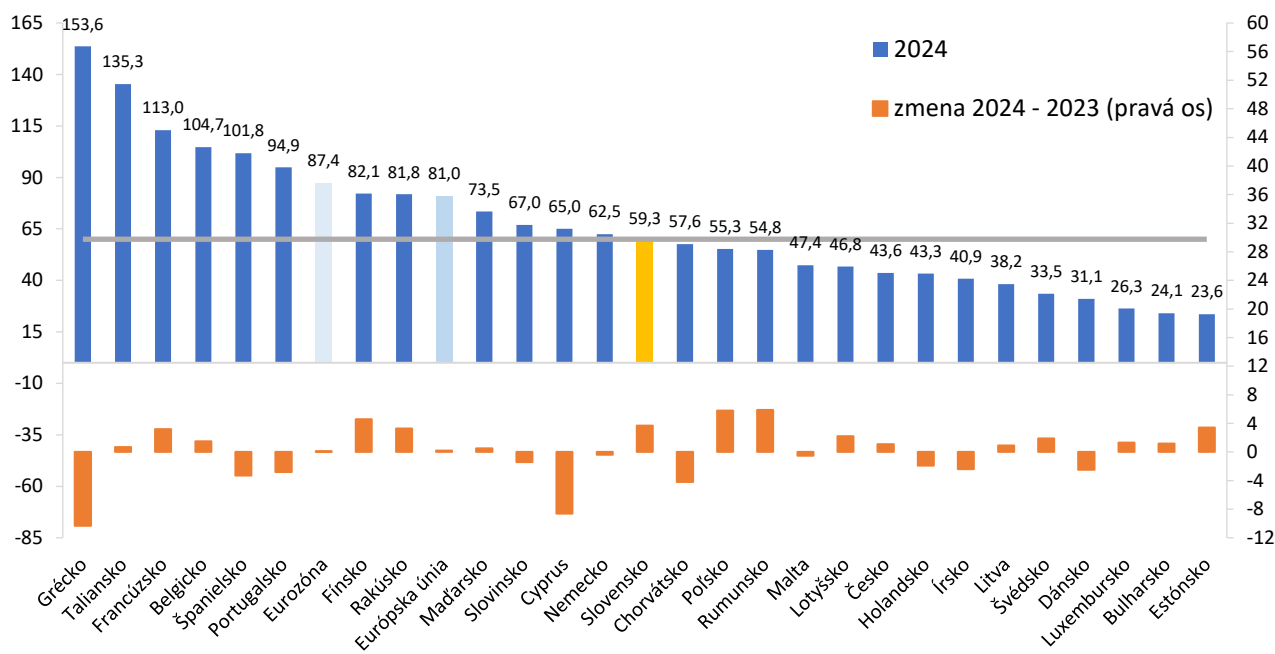

Zdroj: Eurostat, NBS vlastné výpočty

Rýchle komentáre nie sú oficiálnym stanoviskom Národnej banky Slovenska. Prezentujú názory analytikov úseku menovej politiky a bankových obchodov (UMB). Šírenie je povolené bez predchádzajúceho súhlasu, avšak s uvedením zdroja „Analytici UMB“. Ak nie je uvedené inak, časové rady sú sezónne očistené použitím vlastných sezónnych modelov.

Verejný dlh krajín EÚ sa v roku 2024 zvýšil vo väčšine členských štátov. Nárast zaznamenalo 16 krajín, pričom najvýraznejší rast zadlženia evidujeme v Rumunsku a Poľsku. Maastrichtskú hranicu 60 % HDP stále prekračuje 12 krajín vrátane najzadlženejších – Grécka, Talianska a Francúzska. **Slovensko dosiahlo verejný dlh na úrovni 59,3 % HDP**, čím sa tesne udržalo pod referenčnou hranicou. V rámci krajín s najnižším zadlžením si svoje pozície udržali Estónsko, Bulharsko a Luxembursko.

Graf 2 Výška dlhu krajín EÚ v roku 2024 a zmena oproti 2023 (% HDP)

Zdroj: Eurostat, NBS vlastné výpočty

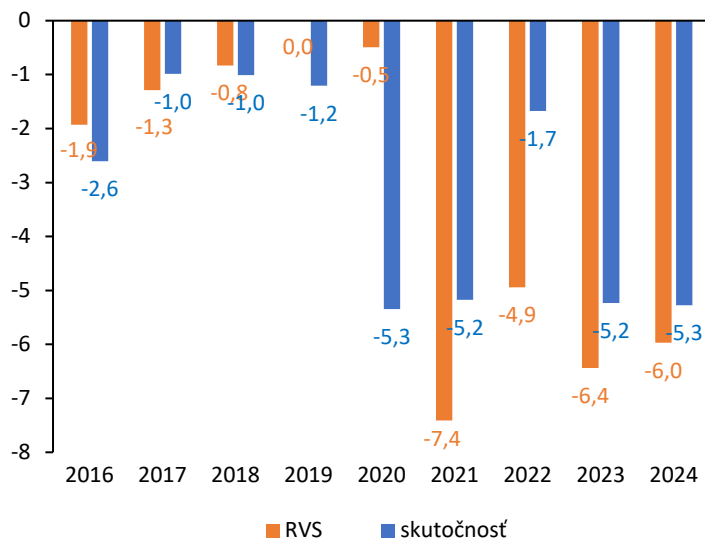
Vývoj verejných financií v roku 2024 na Slovensku

Verejný sektor uplynulý rok hospodáril s deficitom 5,3 % HDP. Medziročne sa rozpočtová bilancia mierne zhoršila (graf 3). Prijaté príjmové opatrenia na rok 2024¹ a nižšia potreba výdavkov na energokompensácie, sa použili na financovanie dodatočných výdavkov (graf 4). Ide najmä o sociálne výdavky, platy zamestnancov vo verejnom sektore a spotrebu tovarov a služieb verejného sektora. Deficit presahuje referenčný limit 3% stanovený pravidlami EÚ a Slovensko tak zotrúva v procedúre nadmerného deficitu².

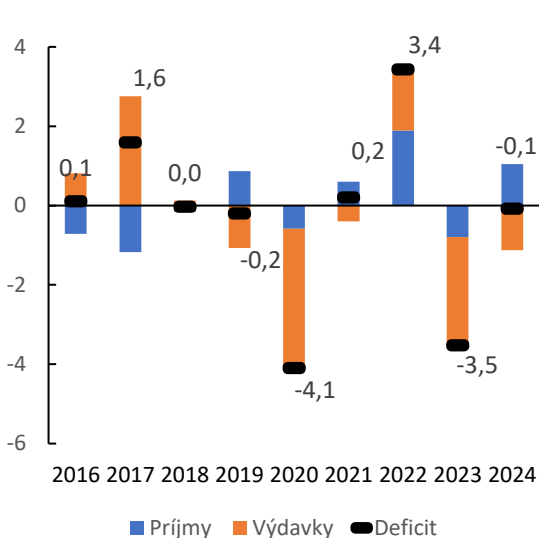
¹ Najmä zvýšenie bankového odvodu, zdravotných odvodov, dane z tabaku a presmerovanie časti sociálnych odvodov z II. piliera do Sociálnej poisťovne.

² V praxi to znamená, že Slovensko musí prijať konkrétne opatrenia, aby znížilo deficit pod 3 % HDP. Európska komisia hodnotí dodržiavanie plánu ozdravenia verejných financií a v prípade potreby prijíma príslušné opatrenia v zmysle pravidiel Paktu stability a rastu EÚ.

Graf 3 Porovnanie rozpočtovanej bilancie so skutočnosťou (% HDP)

Graf 4 Medziročná zmena bilancie rozpočtu verejnej správy (% HDP)

Vysvetlivky: RVS – Rozpočet verejnej správy schválený Národnou radou SR na príslušný rok.

Zdroj: MF SR, ŠÚ SR, NBS vlastné výpočty

Zdroj: MF SR, ŠÚ SR, NBS vlastné výpočty

V porovnaní s rozpočtom bol skutočný deficit nižší o 0,7 p. b. K vývoju prispel najmä lepší výnos nedaňových príjmov a tržieb za poskytované verejné služby (napr. miestne poplatky). Pozitívny vývoj nedaňových príjmov ovplyvnili aj vyššie dividendy zo štátnych podnikov a úrokové príjmy z úročenia naakumulovaných rezerv, ktoré bolo ovplyvnené (z hľadiska príjmov) priaznivejšími podmienkami na finančných trhoch. Daňové príjmy sa po očistení o vplyv poistného plateného štátom vyvíjali v súlade s rozpočtom. Mierne zaostávanie výberu DPH a spotrebných daní bolo kompenzované vývojom v iných príjmových položkách (graf 5).

Vyššie vykázané prijaté úroky z bankových vkladov presiahli predpokladané príjmy štátu. Zároveň náklady na obsluhu verejného dlhu (platené úroky) boli takmer v súlade s rozpočtom. Čistý vplyv platených úrokov (platené úroky mínus prijaté) tak priaznivo pôsobil na výsledok hospodárenia rozpočtu.

Vyššie peňažné sociálne výdavky, najmä dôchodky, zhoršovali bilanciu. Najväčšia odchýlka oproti rozpočtu bola v predčasných starobných dôchodkoch. Vyššie boli aj výdavky na klasické starobné dôchodky a to nad rámec 13. dôchodkov, na ktoré bola v rozpočte vytvorená rezerva³. Náklady rodinnej politiky sa najvýraznejšie odchýlili od rozpočtu pri rodičovskej dávke. Tu sa ale prekrývali 2 faktory. V rozpočte boli podhodnotené výdavky na klasickú rodičovskú dávku, avšak efekt predĺženia nároku na rodičovskú dávku z dôvodu neprijatia dieťaťa do materskej školy bol nadhodnotený.

Dodatočné výdavky si vyžiadali aj mzdové opatrenia prijaté počas roka ako jednorazové príspevky pre vybrané skupiny zamestnancov verejnej správy. Cieľom bolo najmä zabránenie masívnemu odchodu skúsených príslušníkov silových zložiek (polícia, vojaci, colníci) do výsluhových dôchodkov a udržanie kvalitných pedagógov v mestách s vysokými životnými nákladmi alebo oblastiach náročných na výučbu.

³ 13. dôchodok bol upravený zo sociálnej dávky vyplácanej zo štátneho rozpočtu na štandardný dôchodok penzijného systému s dosahom na zvýšenie výdavok Sociálnej poisťovne. Z rezervy boli pokryté tieto náklady v objeme 0,8 md. EUR.

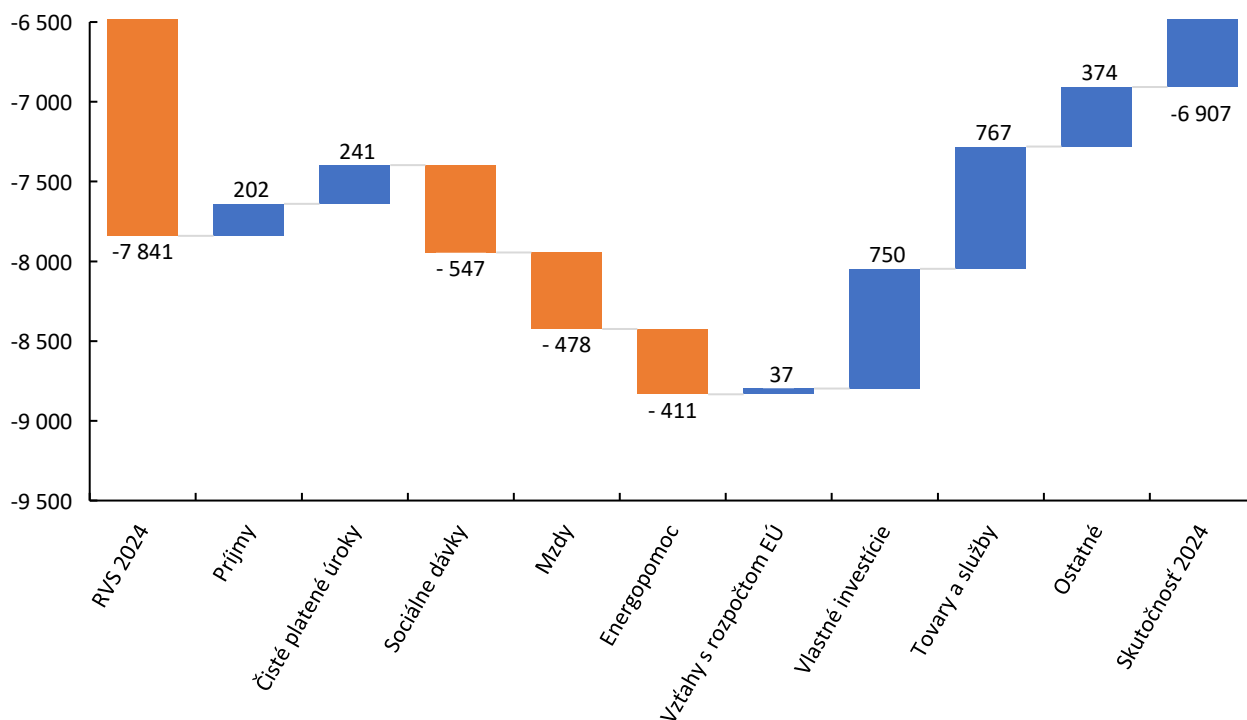
Vyššie náklady na energopomoc financované z domácich zdrojov mali taktiež negatívny vplyv. Rezerva vytvorená v rozpočte sa plne spotrebovala avšak na krytie skutočných nákladov nestačila. Výška nepokrytých nákladov sa premietla v dodatočnom vplyve na deficit⁴.

Vyššie čerpanie eurofondov vyvolalo dodatočné výdavky, na ktorých krytie sa však zdroje v rozpočte našli. Vzťahy s rozpočtom EÚ vplývali na výsledok celkovo len málo. Je to však výsledok dvoch protichodne pôsobiacich vplyvov. Na jednej strane Slovensko zaplatilo nižšie odvody do rozpočtu EÚ. Rezerva, ktorá bola na túto položku vytvorená v objeme presahujúcom 200 mil. EUR, nebola vyčerpaná. Na druhej strane príjmy z EÚ v podobe vyššieho čerpania eurofondov (viac v časti venovanej príjmom z EÚ) vyvolali vyššie výdavky na spolufinancovanie zo štátneho rozpočtu.

Na výdavkovej strane boli v porovnaní s rozpočtom nižšie náklady na tovary a služby a nižšia investičná aktivita z domácich zdrojov. Nižšie plnenie na spotrebe vlády pramenia okrem iného z výdavkov na energie. Náklady na energie boli v rozpočte naplánované vyššie ako skutočné plnenie pre prípad nepriaznivého vývoja⁵. Významný vplyv mali nižšie investície z vlastných zdrojov, čo však možno vnímať ako časový nesúlad s plánom a s presahom plnenia v nasledujúcich rokoch.

Ostatné vplyvy sa týkajú nižších najmä bežných transferov platených mimo sektora verejnej správy a výdavkov na nákup pozemkov a doplnenie hmotných rezerv štátu.

Graf 5 Faktory vysvetľujúce rozdiely notifikovaného deficitu voči RVS na rok 2024 (mil. EUR)

Poznámka: Očistené o vplyv prostriedkov EÚ a spolufinancovania.

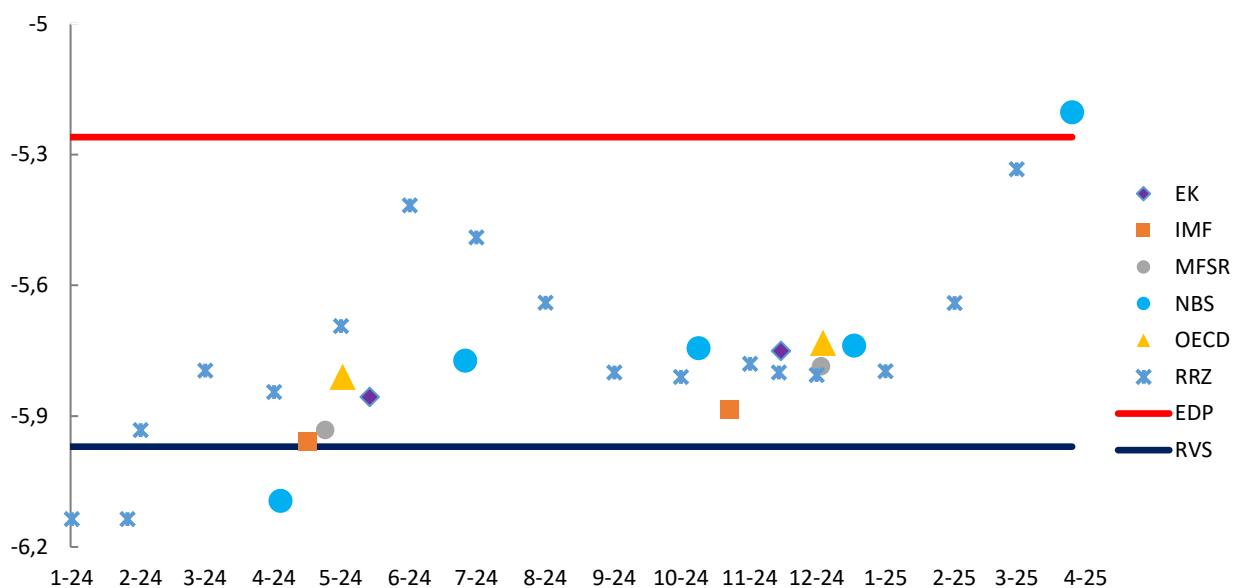
Zdroj: ŠÚ SR, prepočty NBS

⁴ Náklady energopomoci v roku 2024 boli 1,2 mld. EUR. V pôvodnom rozpočte sa vytvorila rezerva 0,8 mld. EUR a zároveň sa predpokladalo čiastočné krytie z prostriedkov EÚ. Zámer sa nerealizoval, nakoľko sa v rozpočte vychádzalo z nenaplnených očakávaní o možnom použití eurofondov z ukončeného programového obdobia aj v roku 2024. Fondy, ktoré sa hotovostne vyplátili na energopomoc v roku 2024 boli napokon časovo priradené do krytia pomoci z predošlého roka.

⁵ Výdavky na energie boli v rozpočte naplánované vyššie ako skutočné plnenie. Vnímame to ako rezervu v prípade nepriaznivého cenového vývoja, ktorá sa nespotrebovala. V medziročnom porovnaní však nemožno jednoznačne tvrdiť, že dochádza k úspore energií a s tým spojených nižších nákladov na energie.

Výsledný deficit v roku 2024 bol lepší, než predpokladali všetky relevantné inštitúcie. Hoci väčšina ich predpovedí už v priebehu uplynulého roka signalizovala lepší než rozpočtovaný výsledok, stále pretrvávala určitá ostražitosť. Aj v závere roka prognózy predpovedali iba relatívne mierne pozitívne odchýlenie od rozpočtového cieľa. Neistotu spôsobovali očakávania investičnej aktivity štátu v závere roka (štvrtý kvartál je pre vládne investície najpodstatnejší) a tiež vývoj na strane daňových príjmov pred platnosťou konsolidačného balíčka. Výsledok hospodárenia sa napokon javí byť pozitívnym prekvapením pre všetky relevantné inštitúcie venujúce sa prognóze a hodnoteniu verejných financií na Slovensku (graf 6).

Graf 6 Vývoj predpovedí rozpočtovej bilancie verejnej správy SR za rok 2024 podľa jednotlivých inštitúcií (% HDP)

Legenda: EK- Európska komisia, IMF-Medzinárodný menový fond, MFSR- ministerstvo financií, NBS- Národná banka Slovenska, OECD- Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj, RRZ- Rada pre rozpočtovú zodpovednosť, EDP- skutočnosť na základe jarnej notifikácie EDP, RVS- Rozpočet verejnej správy na roky 2024-2026

Zdroj: EK - jarná a jesenná prognóza, IMF - World economic outlook, MF SR – odhadovaná skutočnosť podľa Programu stability SR na roky 2024-2027 a Návrhu rozpočtového plánu SR na rok 2025, OECD - Economic outlook, RRZ - rozpočtový semafor a scenár z Hodnotenia návrhu rozpočtu verejnej správy, NBS – Ekonomický a menový vývoj, EDP – skutočnosť podľa aktuálnej notifikácie ŠÚSR (jar 2025), RVS – rozpočtový cieľ podľa Rozpočtu verejnej správy na roky 2024-2026

Zadlženie Slovenska rástlo

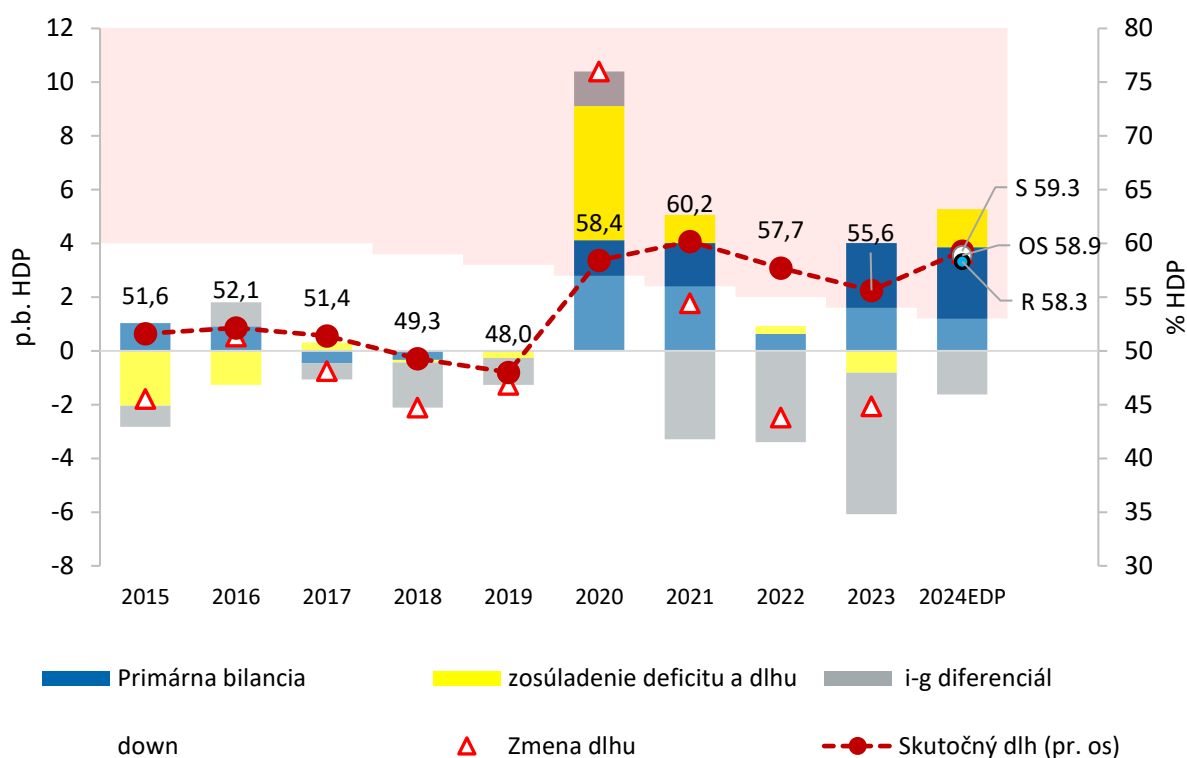
Hrubý verejný dlh vzrástol na úroveň 59,3 % HDP. K rastu dlhu významne prispel primárny rozpočtový deficit⁶ a s ním spojená potreba dlhového financovania (graf 7). V pôvodnom rozpočtovom pláne sa predpokladal hotovostný deficit vyšší o viac ako jednu miliardu eur v porovnaní so skutočnosťou⁷. To malo vplyv na vyššiu emisiu dlhu a predzásobenie. Zvýšenie finančných rezerv z pôžičiek malo zároveň vplyv na rast zadlženia (súčasť zložky zosúladenie deficitu a dlhu). Miera zadlženia o viac ako 6 p. b. presahuje úroveň najvyššieho, 5. sankčného pásma dlhovej brzdy⁸.

⁶ Rozpočtová bilancia očistená o náklady obsluhy verejného dlhu (platené úroky).

⁷ Má sa na mysli hotovostný schodok štátneho rozpočtu, ktorý je hlavným faktorom pri zostavovaní plánu finančnej potreby verejného sektora.

⁸ Limit najvyššieho sankčného pásma dlhovej brzdy sa postupne znižuje ročne o 1 p. b. až ku končenej úrovni 50%. Hodnota najvyššieho sankčného pásma pre dlh v roku 2024 je 53% HDP.

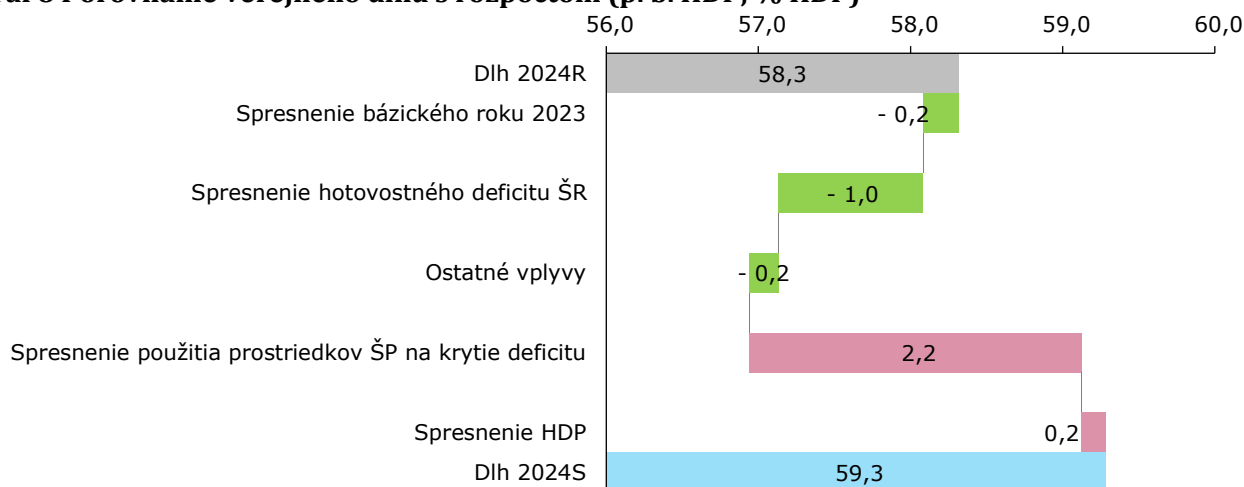
Graf 7 Hrubý dlh a príspevky faktorov k medziročnej zmene dlhu

Vysvetlivky: R – Rozpočet verejnej správy na roky 2024-2026, OS – očakávaná skutočnosť podľa Rozpočtu verejnej správy na roky 2025-2027, i-g diferenciál - vplyv rozdielu miery platených úrokov (i) a rastu ekonomiky (g)
Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Aj napriek nižšiemu deficitu výsledné zadĺženie prekonal rozpočtový plán o 1 p. b. Hlavným dôvodom bolo slabšie čerpanie hotovostnej rezervy štátu než predpokladal rozpočet. V skutočnosti vláda z emisií dlhopisov získala viac, než potrebovala. Okrem toho na výslednú hodnotu ukazovateľa pôsobili aj ďalšie faktory ako spresnenie dlhu v predchádzajúcom roku, hospodárenie ostatných subjektov verejnej správy a vývoj nominálneho HDP.

Graf 8 Porovnanie verejného dlhu s rozpočtom (p. b. HDP, % HDP)

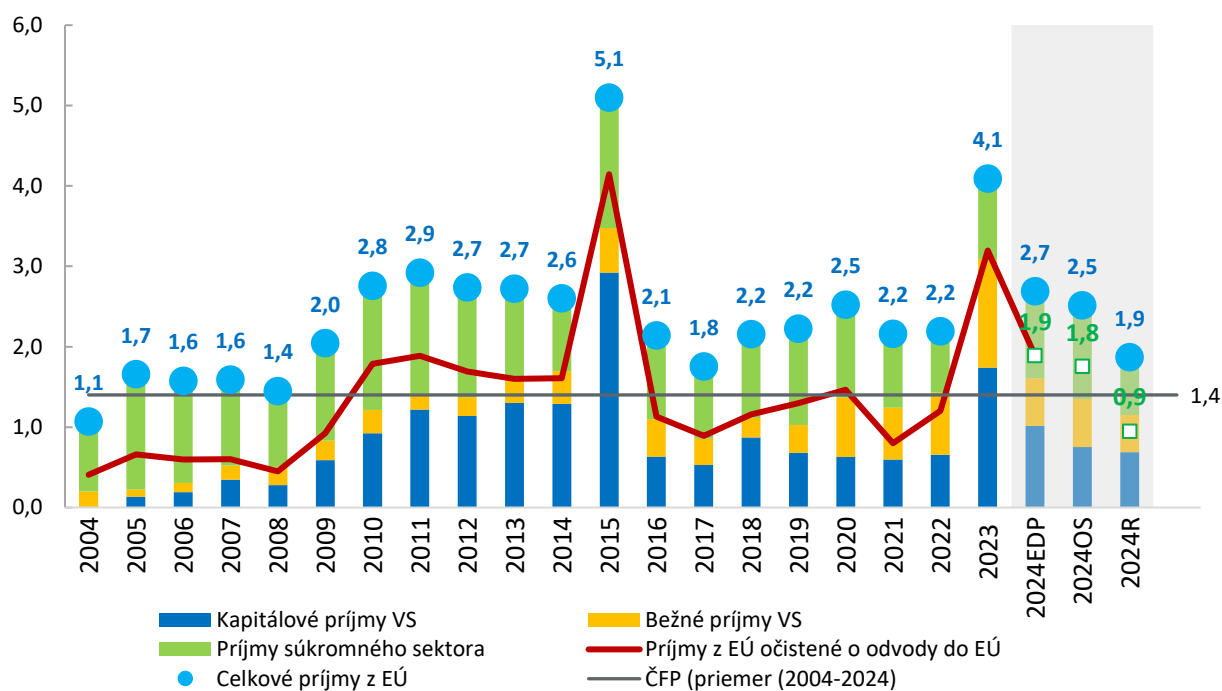

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Medziročný pokles príjmov z EÚ zmiernuje Plán obnovy a dočerpávanie „starých“ eurofondov

Čisté príjmy z rozpočtu EÚ sa udržali nad dlhodobým priemerom. Príjmy očistené o platby do rozpočtu EÚ (tzv. čistá finančná pozícia Slovenska) dosiahli 1,9 % HDP. K vývoju priaznivo prispel rozbeh projektov Plánu obnovy a dobiehanie platieb z ukončeného programového obdobia. Čerpanie fondov na regionálny rozvoj z nového rámca na roky 2021-2027 bolo pomerne slabé a udržuje sa na nízky úrovniach (Box).

Graf 9 Príjmy zo zdrojov EÚ (% HDP)

Vysvetlivky:

2024OS – Odhadovaná skutočnosť podľa RVS na roky 2025 - 2027

2024R – RVS na roky 2025 - 2027

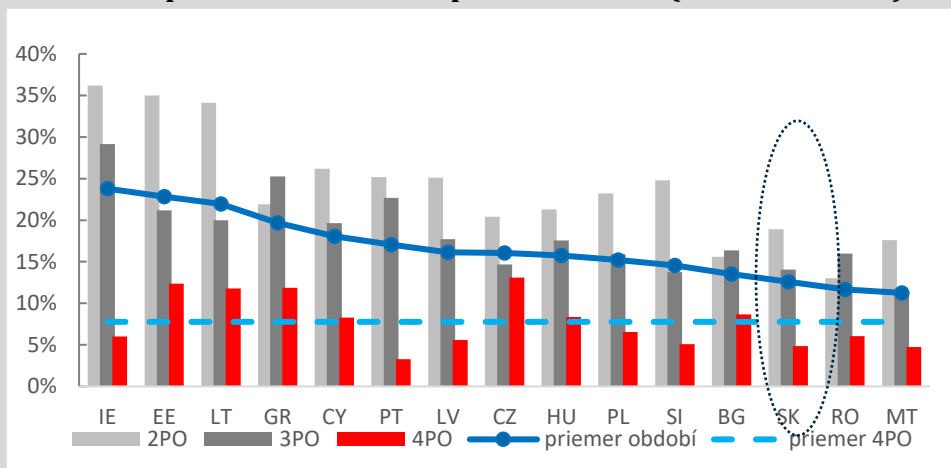
Zdroj: MF SR, NBS, vlastné výpočty

Box Čerpanie fondov EÚ na regionálnu pomoc opäť mešká

Politika súdržnosti EÚ v rokoch 2021-2027 sa na Slovensku uskutočňuje najmä prostredníctvom Programu Slovensko. Z celkovej alokácie 13 mld. EUR, ktorá zahŕňa aj cezhraničnú spoluprácu a podporu rybného hospodárstva sa k záveru januára v roku 2025 vyčerpali 3 % (zdroj MF SR). Čerpanie v predchádzajúcom programovom období v porovnateľnom čase dosiahlo 10 %.

Meškание je vidieť vo všetkých členských štátoch, ktorým EÚ významne prispieva na regionálnu súdržnosť. Je to spôsobené objektívnymi prekážkami na strane EÚ, keď pri schvaľovaní rámcových dokumentov došlo k časovému sklzu kvôli novým prioritám (Plán obnovy a odolnosti, konflikt na Ukrajine, vysoké ceny energií). Aj napriek tomu sa Slovensko radí medzi krajiny s podpriemerným plnením.

Graf A Kumulatívne čerpanie EU v 4. roku implementácie PO (% z alokácie EU)

Zdroj: NBS, EK (cohesiondata.ec.europa.eu)

Vysvetlivky: 2PO – v poradí druhé programové obdobie od vstupu SR do EÚ vymedzené 7-ročným rozpočtovým rámcom pre roky 2007 - 2013, 3PO – tretie obdobie na roky 2014 - 2020, 4PO – štvrté obdobie na roky 2021-2027-

Prílohy

Tabuľka 1 Hospodárenie podľa subjektov verejnej správy (mil. eur, ak nie je uvedené inak)

Subjekt VS	2023	2024	2024-2023	2024R	2024-2024R
ŠR+ŠFA+ŠD+MRU	-7 004	-7 835	-830	-7 749	-85
PO štátu	-2	18	20	-5	23
Environmentálny fond	254	252	-2	238	14
ŠFRB	46	32	-14	32	0
NJF	-37	-29	8	2	-30
JAVYS	9	12	3	-60	72
OBEC a PO obcí	126	37	-89	-284	320
Dopravné podniky	72	-75	-146	-13	-61
VUC a PO VUC	-79	-67	12	-116	49
Sociálna poisťovňa	52	317	265	140	177
Zdravotné poisťovne	225	53	-172	179	-126
Vysoké školy	25	91	65	-2	93
FNM (MH manažment, a. s.)	-10	-2	8	-2	0
SPF	29	38	9	10	27
ŽSR	-32	-14	18	27	-41
ŽSSK	-11	23	33	-80	102
NDS	54	-29	-83	28	-57
Zdravotnícke zariadenia	-290	12	302	-49	60
EOSA	12	66	55	67	-1
Ostatné*	136	193	57	-200	393
CELKOM mil. eur	-6 427	-6 907	-480	-7 837	930
CELKOM % HDP	-5,2	-5,3	-0,1	-6,4	1,1

Zdroj: ŠÚ SR, MF SR, NBS vlastné výpočty

*ostatné: Verejné výskumné inštitúcie, Slovenská konsolidačná, Agentúra pre správu núdzových zásob ropy, Eximbanka, Kancelária rady pre rozpočtovú zodpovednosť, Audiovizuálny fond, Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, SIH, TASR, RTVS, Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, Slovenské národné stredisko pre ľudské práva, Ústav pamäti národa, Danubiana, neziskové organizácie štátu, ostatné ústredné a miestne organizácie.

Tabuľka 2 Hospodárenie verejnej správy (metodika ESA 2010)

v mil. eur	2023	2024	2024-2023	2024R	2024-2024R
Celkové príjmy	53 001	54 807	1 807	53 481	1 327
v % HDP	42,8	41,8	-1,0	40,7	1,1
Daňové príjmy	24 487	25 716	1 228	25 807	-91
Dane z produkcie a dovozu	14 753	14 973	220	15 386	-413
Bežné dane z dôchodkov, majetku	9 735	10 743	1 009	10 421	322
Príspevky na sociálne zabezpečenie	18 946	20 946	2 001	20 725	222
Nedaňové príjmy	4 604	5 097	493	4 445	652
Tržby	3 393	3 706	313	3 314	391
Dôchodky z majetku	1 211	1 391	180	1 130	261
Granty a transfery	4 964	3 049	-1 915	2 505	544
Ostatné bežné transfery	2 558	2 711	153	2 215	496
Kapitálové transfery	2 406	337	-2 068	289	48
Celkové výdavky	59 428	61 714	2 286	61 321	393
v % HDP	48,0	47,1	-0,9	46,7	0,4
Bežné výdavky	52 758	56 353	3 595	55 915	438
Kompenzácie zamestnancov	13 552	14 833	1 282	14 013	820
Medzispotreba	6 680	7 464	784	8 140	-676
Dane	102	171	69	146	25
Subvencie	4 182	2 251	-1 931	1 946	305
Dôchodky z majetku	1 428	1 849	421	1 830	19
Celkové sociálne transfery	24 446	27 260	2 814	26 763	496
Ostatné bežné transfery	2 369	2 525	156	3 076	-551
Kapitálové výdavky	6 670	5 361	-1 309	5 406	-45
Kapitálové investície	4 585	4 750	165	4 547	203
Kapitálové transfery	2 085	611	-1 474	859	-248
Celkový deficit verejnej správy	-6 427	-6 907	-480	-7 841	934
Ústredná verejná správa	-6 784	-7 147	-363	-7 741	594
Miestna samospráva	81	-130	-211	-415	285
Fondy sociálneho zabezpečenia	276	370	94	319	51
Hrubý dlh verejnej správy	68 896	77 649	8 753	76 586	1 063
Deficit v % HDP, rozdiel v p. b. HDP	-5,2	-5,3	-0,1	-6,0	0,7
Hrubý dlh VS v % HDP, rozdiel v p. b. HDP	55,6	59,3	3,6	58,3	1,0

Zdroj: ŠÚ SR, MF SR, NBS vlastné výpočty

Richard Makara, Marián Labaj
analytici@nbs.sk